Tulpanträd

Liriodendron tulipifera

I korthet

- *Liriodendron tulipifera* – magnoliaväxter (Magnoliaceae).
- Hemma i östra USA och södra Ontario i Kanada.
- Fyrflikiga blad med rak, ”avklippt” spets; gul höstfärg.
- Gulgröna, tulpanlika blommor – men först på äldre träd.
- Ute året runt i sol eller lätt halvskugga; skålen skyddas mot hård frost.
- Fröna ska ligga kallt och fuktigt i 8–12 veckor före sådd.
- Oftast gror bara 5–20 % av fröna – det är normalt för arten.

Det här kan du se fram emot

Med fröna av tulpanträd har du grunden till ett snabbväxande lövträd som du själv formar redan från början. Arten kräver tålamod: Efter köldbehandlingen kan det dröja 4–12 veckor innan de första groddplantorna visar sig, och oftast gror bara 5–20 % av fröna. I gengäld växer groddplantorna snabbt, och från den andra säsongen kan du börja forma trädet. Blommor ska du inte räkna med – de kommer först på äldre träd.

Många förknippar bonsai med ett färdigt litet träd från butiken. Med frön börjar du ett steg tidigare – och det ger dig något som ett köpt träd aldrig kan: Du bestämmer själv formen från den allra första groddplantan, och du kan odla arter som sällan eller aldrig säljs som färdiga bonsai. Det kräver tålamod, för det tar några år innan fröplantan har blivit ett riktigt bonsaiträd. I gengäld är trädet ditt eget från början till slut. Här nedan hittar du det du behöver veta för att komma bra igång med just den här arten.

Introduktion

Tulpanträd (*Liriodendron tulipifera*) hör till magnoliaväxterna och är en av bara två arter i sitt släkte; den andra växer i Kina. Det är hemma i östra Nordamerika, från södra Ontario och New England ner till Florida och Louisiana, och är ett av de högsta lövträden där. I hemlandet blir det oftast 25–45 meter högt med rak stam och en regelbunden krona. Bladen är omisskännliga: fyrflikiga med en rak spets, som om någon hade klippt av toppen. På hösten blir de gula. Blommorna är gulgröna med ett orange band nedtill och påminner till formen om tulpaner eller magnolior – men de kommer först när trädet är många år gammalt. Trädet växer snabbt. Bladen blir 10–20 cm stora på fristående träd och bara delvis mindre i en skål, så tulpanträdet passar bäst för större bonsai.

Förökning

Fröna har en djup vila och behöver en lång, kall och fuktig period innan de kan gro. Blanda dem med lite fuktig såjord eller kokossåmull i en sluten påse och lägg den i kylskåpet vid ca 2–5 °C i 8–12 veckor. Fröna kan också sås i ett såbrätte utomhus på hösten, så sörjer vintern för kylan. Så sedan fröna ca 1 cm djupt i fuktig såjord eller kokossåmull och håll odlingsmediet jämnt fuktigt men inte blött. Groningen är mycket ojämn och tar 4–12 veckor. Hos tulpanträd är många frön naturligt tomma, så oftast gror bara 5–20 % – det beror på arten, inte på fröernas kvalitet. Till en bonsai räcker det med en

Säkerhet: Frön, näringsämnen och odlingsmedier är inte avsedda att ätas – varken av människor eller djur. Vissa arter är giftiga, så förvara dem oåtkomligt för barn och djur.

kraftig groddplanta. När groddplantorna har fått sina första riktiga blad skolas de om till egna krukor med pikeringsjord.

Placering och ljus

Både groddplantor och äldre träd trivs i sol eller lätt halvskugga. Groddplantor som har såtts inomhus flyttas ut först när det inte längre finns risk för nattfrost.

Vattning och näringsämnen

Som snabbväxande träd behöver tulpanträdet mycket vatten under växtsäsongen – vattna när ytan börjar torka, varma dagar ofta var 2:a–3:e dag. Undvik stående vatten. På vintern vattnas bara sparsamt. Från maj till slutet av augusti ges näring: flytande bonsainäring var 3:e vecka eller fast organisk näring var 6:e vecka.

Odlingsmedium

Odlingsmediet ska vara djupt, näringsrikt och väldränerat; lätt sur jord fungerar också. Färdig bonsaijord har visat sig fungera lika bra. Till unga plantor passar pikeringsjord med kvartssand.

Beskärning

Skär tillbaka nya skott till 2 blad. Mycket stora blad kan tas bort direkt. Kraftigare grenar beskärs på våren innan knopparna slår ut.

Övervintring

Tulpanträdet är härdigt och behöver en kall vinter för att kunna vila. Låt trädet stå ute, även när bladen faller på hösten – lätt frost skadar inte. I en skål är rötterna dock mycket mer utsatta än i marken, och när odlingsmediet fryser hårt kan skålen spricka. Skydda därför skålen i god tid när det väntas flera dygn med frost eller nattfrost under ca -5 °C: Gräv ner skålen i trädgården så att bara stam och krona är ovanför jord, och täck jorden med löv – eller ställ skålen i torr sand i en frigolitlåda. Du kan också ställa trädet i ett kallt, helst frostfritt förråd eller garage; när bladen har fallit behöver det inget ljus. Groddplantor ska under sin första vinter alltid stå frostfritt, t.ex. i ett ouppvärmt rum vid 0–5 °C. Vattna sparsamt så att odlingsmediet inte torkar ut helt, och ge ingen näring. När knopparna börjar svälla på våren ska trädet åter stå ljust, och de nya skotten skyddas mot sen nattfrost.

Viktiga odlingstips

Det mesta som går fel vid sådd beror på för mycket vatten eller för lite ljus. Jag rekommenderar ett lätt, näringsfattigt såmedium som såjord eller kokossåmull, så att de fina rötterna inte ruttnar. När groddplantorna ska skolas om ger pikeringsjord med kvartssand god dränering och ett stabilt rotsystem. Senare, när trädet ska formas som bonsai, är min färdigblandade bonsaijord en bra grund. Ha tålamod: Frön från samma påse gror inte alltid samtidigt, så låt såbrättet stå kvar även om de första groddplantorna redan har kommit upp.